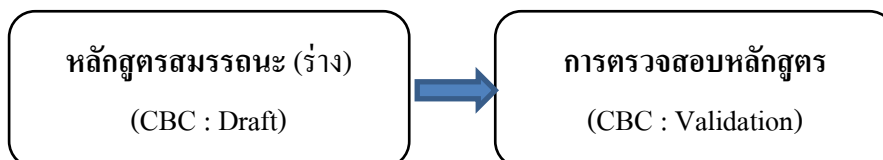

ขั้นตอนการจัดทำ/พัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ (STEPS TO DEVELOPING A COMPETENCY-BASED CURRICULUM)

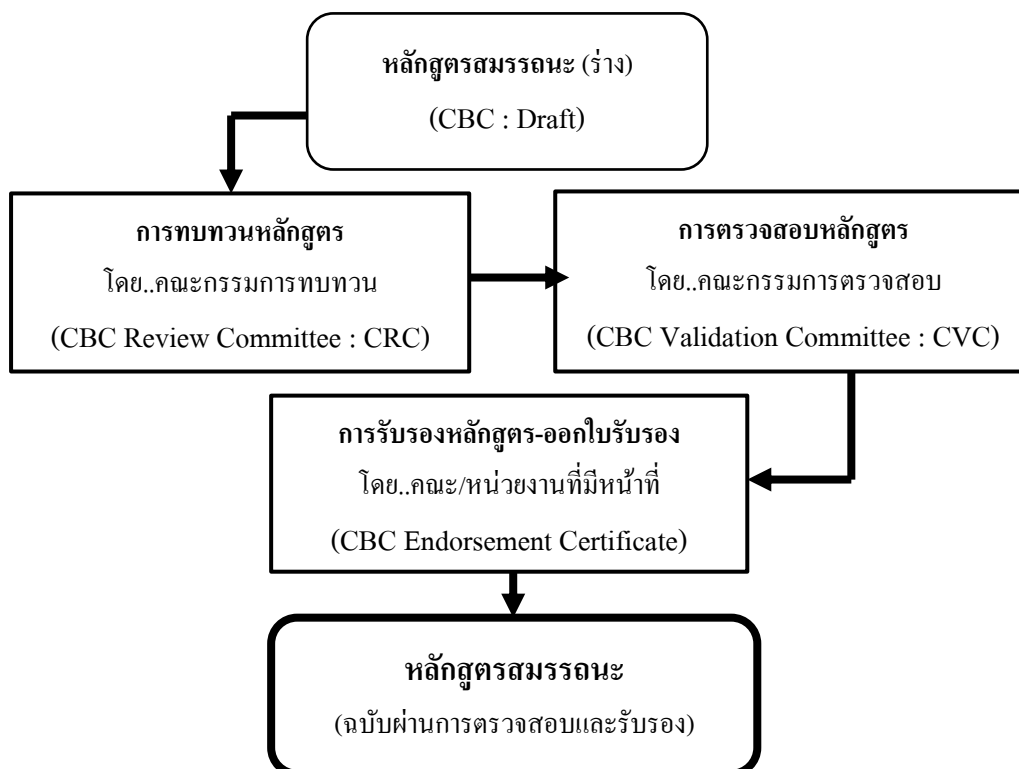
ดร. ชัชรินทร์ ชวนวัน ข้าราชการบำนาญ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2563

หลังจากการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะในขั้นที่ 8 จัดทำหลักสูตรและโมดูลซึ่งกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปใช้จัดการสอนหรือการฝึกอบรมแล้ว ส่วนสำคัญที่ต้องดำเนินการในขั้นต่อไป คือ

หลักสูตรที่ดำเนินการจากขั้น 8 อาจเรียกว่าเป็นฉบับ (ร่าง) ซึ่งยังไม่สามารถนำไปใช้สอนหรือจัดการฝึกอบรมได้ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบหลักสูตร (Validation) เสียก่อน เช่นเดียวกับ (ร่าง) โมเดลสมรรถนะ ที่ต้องมีการตรวจสอบโมเดลสมรรถนะก่อนนำไปใช้

กระบวนการตรวจสอบหลักสูตรสมรรถนะ (Curriculum Validation Process)

การตรวจสอบหลักสูตรโดยคณะกรรมการทั้งสองคณะ (CRC และ CVC) เป็นการสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือได้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า หลักสูตรมีมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานสมรรถนะและมาตรฐานกระบวนการสร้างหลักสูตรสมรรถนะ (ไม่ใช่ต่างคนต่างทำแล้วถามหาผู้รับผิดชอบและมาตรฐานไม่ได้)

ประเด็นการทบทวนและตรวจสอบของคณะกรรมการ (CRC และ CVC)

การทบทวนของคณะกรรมการ (CRC)	การตรวจสอบของคณะกรรมการ (CVC)
1.หลักสูตร CBC สร้างมาจาก มาตรฐานสมรรถนะใด หรือ กระบวนการที่เชื่อถือได้หรือไม่ 2.การพัฒนาโปรไฟล์สมรรถนะ (Competency Model) 3.การออกแบบโมดูลและหลักสูตร 4.หลักฐานการวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดสมรรถนะ 5.ประวัติย่อของผู้พัฒนาหลักสูตร 6.การบันทึกข้อมูล (แผ่นบันทึก/สื่ออื่น) การร่วมประชุมปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้องที่สมบูรณ์	1.คุณภาพและการคงไว้ซึ่งคุณภาพ 2.ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเรื่องการออกแบบหลักสูตรและคุณภาพ 3.การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร 4.ให้ข้อเสนอแนะที่จำเป็นแก่ผู้ให้บริการจัดการสอน/การฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงเพิ่มเติม (กรณีหลักสูตรไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้)
ข้อมูลการทบทวนและตรวจสอบที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่มี จะถูกส่งกลับไปยังผู้พัฒนา CBC ทำการปรับปรุง	

ขั้นที่ 9 การดำเนินการสอน/การฝึกอบรม หมายถึง การดำเนินงานตามแผนการสอน (Teaching Plan) และแผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

หลักสูตร CBC และผลการเรียนรู้ (Learning outcome)

หลักสูตร CBC มีจุดเชื่อมโยงสำคัญจาก สมรรถนะ ไปสู่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยอาศัยหลักสูตรเป็นสะพานเชื่อม ดังแผนภาพ

การสร้างหลักสูตรความสามารถ มีคำศัพท์ 2 คำ ที่มีความสัมพันธ์ คือ

สมรรถนะ (Competency) และผลการเรียนรู้ (Learning outcome) เป็นคำศัพท์ทางการศึกษาสองคำที่เกี่ยวข้องกันซึ่งอาจสร้างความสับสนได้ เราเขียน สมรรถนะและผลลัพธ์ เพื่ออธิบาย ผลลัพธ์ของหลักสูตร หมายถึง การเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับในแต่ละหลักสูตร หรืออธิบาย ผลลัพธ์ของโปรแกรม หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจาก โปรแกรมโดยรวม ทั้งสองคำจึง ไม่ได้หมายถึงสิ่งเดียวกัน อ่านคำจำกัดความ ดังนี้

สมรรถนะ (Competency) เป็น การเขียนข้อความทั่วไปที่อธิบายถึง ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่ ต้องการของ **นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาหรือจบหลักสูตร หรือผู้เข้าอบรมที่ผ่านโปรแกรมฝึกอบรม** การ เขียนข้อความ ความสามารถ (Competency Statement) โดยทั่วไปจึงเป็นกำหนด ทักษะความรู้ และ คุณลักษณะที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่ประยุกต์ใช้และช่วยให้ผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรมประสบความสำเร็จในการ ปฏิบัติงานในบริบท ต่างๆ เช่น วิชาชีพ การศึกษา ชีวิต และอื่น ๆ

ผลลัพธ์ (Outcome) เป็น การเขียนข้อความเฉพาะเจาะจงที่อธิบายอย่างชัดเจนว่า นักเรียนจะ สามารถทำอะไร ได้บ้างด้วยวิธีที่วัดผลได้ ดังนั้น สมรรถนะหนึ่งรายการ อาจมีการกำหนดผลลัพธ์ที่วัดได้ มากกว่าหนึ่งรายการผลลัพธ์

ความแตกต่างที่สำคัญ คือ ผลการเรียนรู้ที่แท้จริงถูกเขียนขึ้น เพื่อให้สามารถวัดหรือประเมินได้ เน้นไปที่สิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้เมื่อจบหลักสูตรหรือโปรแกรม

ดังนั้น ผลการเรียนรู้ (Learning outcome) จึงเป็นพื้นฐานสำหรับโปรแกรมการประเมิน ที่มุ่งเน้นไป ที่สิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้หรือควรจะทำได้เมื่อจบหลักสูตรหรือเมื่อสำเร็จการศึกษาจากโปรแกรม

คำว่า ผลการเรียนรู้ มักใช้ใน บริบทของหลักสูตรการเรียนการสอนหรือโปรแกรม

คำว่า สมรรถนะ มักใช้ใน ความสัมพันธ์กับสาขาวิชาชีพ (เช่น วิชาชีพผู้บริหาร/ครูผู้สอน)

สมรรถนะ จึงเขียนด้วยนิยาม/คำจำกัดความ ที่จัดเตรียมไว้สำหรับบริบทเฉพาะที่จะใช้และเพื่อให้ แน่ใจว่ามีความชัดเจนในความหมาย รูปแบบการเขียนความสามารถ จึงใช้คำศัพท์เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ เช่น แสดงความสามารถที่จำเป็นในสิ่งที่นักเรียน บรรลุผลการเรียนรู้จากโปรแกรมเฉพาะหรือผลการเรียนรู้ ของโมดูล

คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้

แผนการสอน (Teaching plan) คืออะไร?

แผนการสอน คือ เอกสารที่สรุปโครงสร้างและรายละเอียดของชุดการสอน แผนการสอนที่ดี เป็น การเขียนวิธีการสอนทีละขั้นตอนที่ครอบคลุมระยะเวลาโดยประมาณของแต่ละส่วนของการสอนและวัสดุ และทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับชุดแผนการสอน

สมรรถนะในการสอน คืออะไร?

สมรรถนะ เป็นทักษะและความรู้ที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จ เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียน ครู จึงต้องมีความเชี่ยวชาญในความสามารถภายในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายและซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการตัดสินใจที่สำคัญหลายๆครั้งในการสอนแต่ละวัน

แผนสมรรถนะ (Competency Plan) คืออะไร?

แผนสมรรถนะ หมายถึง แผนกำหนดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบุคคลภายใน องค์กร แต่ละบทบาทของบุคคลจะมีชุดความสามารถของตนเองที่จำเป็นในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ คือ เอกสารที่มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชุดของสมรรถนะ ที่เป็น 'เป้าหมายการเรียนรู้' ที่บุคคล (หรือองค์กร) หวังว่าบุคคลจะบรรลุได้ ภายในช่วงเวลาหนึ่ง ในการพัฒนามักมีการแบ่งเป้าหมายการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ (Key competency) ออกเป็นเป้าหมายการเรียนรู้สมรรถนะย่อย (Sub-competencies) ที่สามารถจัดการให้บรรลุได้มากขึ้น

2. เป้าหมายการเรียนรู้สมรรถนะย่อย แต่ละเป้าหมายควรมีขั้นตอนหรือการกระทำที่เป็น รูปธรรมหลายชุดและเป็นพฤติกรรมแท้จริงที่บุคคลจะดำเนินการเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมาย

แผนการเรียนรู้ (learning plan)

แผนการเรียนรู้ คือ เอกสารที่ใช้ในการวางแผนการเรียนรู้โดยปกติจะใช้เวลาขยายออกไป แผน ระดับองค์กรอาจเป็นแผนรวมของแต่ละคนหรืออาจเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ใหม่ขององค์กรโดยรวม

แผนการเรียนรู้ส่วนบุคคล (PLP : personal learning plan) นักเรียนเป็นผู้จัดทำและพัฒนา ปกติจะ ทำงานร่วมกับครู ผู้ปกครอง หรือที่ปรึกษา ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้พวกเขาบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ทั้งระยะสั้น และระยะยาว โดยทั่วไปมักจะอยู่ในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย สำหรับในการฝึกอบรม แผน PLP ผู้เข้า รับการอบรมที่เป็นผู้ใหญ่จะเป็นผู้จัดทำและพัฒนา (ทั้งสองประเภทจะทำแผน PLP หลังจากผ่านการ ประเมิน VAL หรือ TNA)

สรุป การดำเนินการสอน/การฝึกอบรม

1. ครูผู้สอน/ผู้ให้การอบรม เป็นผู้จัดทำพัฒนา ดำเนินการตามแผนการสอน/แผนการฝึกอบรม
2. นักเรียน/ผู้เรียน เป็นผู้จัดทำพัฒนา ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้
3. แผนการสอนสมรรถนะ/แผนการเรียนรู้สมรรถนะ มีรูปแบบ (Format) หลากหลาย ที่ สามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 10 การประเมินผลสมรรถนะ

การประเมินสมรรถนะ (Competency-based assessment) คือ การวัดและการประเมิน ศักยภาพหรือ ทักษะและความสามารถ (Potential or existing skills and competencies) ที่มีอยู่ของบุคคลตามมาตรฐานการ ปฏิบัติงาน (Specified performance standards) ที่กำหนดให้เป็นความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่

ในภาพรวม การประเมินสมรรถนะเป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินทำงานร่วมกับผู้รับการประเมิน/ผู้ ฝึกอบรมเพื่อรวบรวมหลักฐานความสามารถ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานมาตรฐาน (ระดับองค์กร/ระดับชาติ)

การประเมินการเรียนรู้ตามสมรรถนะ

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานในสถานการณ์จริง

การประเมินตามสมรรถนะ คือ การรวบรวมและพิจารณาหลักฐาน เพื่อตัดสินว่าบุคคลนั้นมี ความสามารถตามมาตรฐานหรือไม่ คุณสมบัติหลักของระบบการประเมินตามสมรรถนะ คือ

การประเมินตามสมรรถนะสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินตนเองโดยไม่แข่งขันกับผู้อื่น เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งได้รับการประเมินเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์ที่ใช้ อาจมาจากชุดของมาตรฐานสมรรถนะผลการเรียนรู้หรือผลการปฏิบัติงานอื่น ๆ

การประเมินตามสมรรถนะเป็นการประเมินตามหลักฐาน ซึ่งหมายความว่า การพิจารณาตัดสินใจ ว่าบุคคลนั้นมีความสามารถหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักฐานที่แสดงผลิตรวบรวมหรือจัดหาโดยบุคคลที่จะ ได้รับการประเมิน

การประเมินตามสมรรถนะแบบมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลที่จะได้รับการประเมินมีส่วนร่วมใน กระบวนการประเมิน การประเมินตามสมรรถนะสนับสนุนหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ การประเมินบุคคล จะดำเนินการเมื่อผู้รับการประเมินเชื่อว่าพวกเขาพร้อมที่จะถูกตัดสินด้วยความสมรรถนะ การตัดสินสมรรถนะ จะมีการกำหนดกิจกรรมการประเมินหลายประเภท ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินมี ขอบเขตในการเจรจาต่อรองรูปแบบของกิจกรรมการประเมิน

การประเมินเชิงรูปแบบ (Formative assessments) หมายถึง วิธีการที่หลากหลายที่ครูใช้ในการ ประเมินความเข้าใจของนักเรียน ความต้องการในการเรียนรู้ และความก้าวหน้าทางวิชาการในระหว่าง บทเรียน หน่วยการเรียนรู้หรือหลักสูตร การประเมินเชิงรูปแบบช่วยให้ครูระบุแนวคิดที่นักเรียนพยายามทำ ความเข้าใจทักษะที่พวกเขาประสบปัญหาในการแสวงหาหรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่ยังไม่บรรลุ เพื่อให้ สามารถปรับเปลี่ยนบทเรียน เทคนิคการสอนและการสนับสนุนทางวิชาการได้

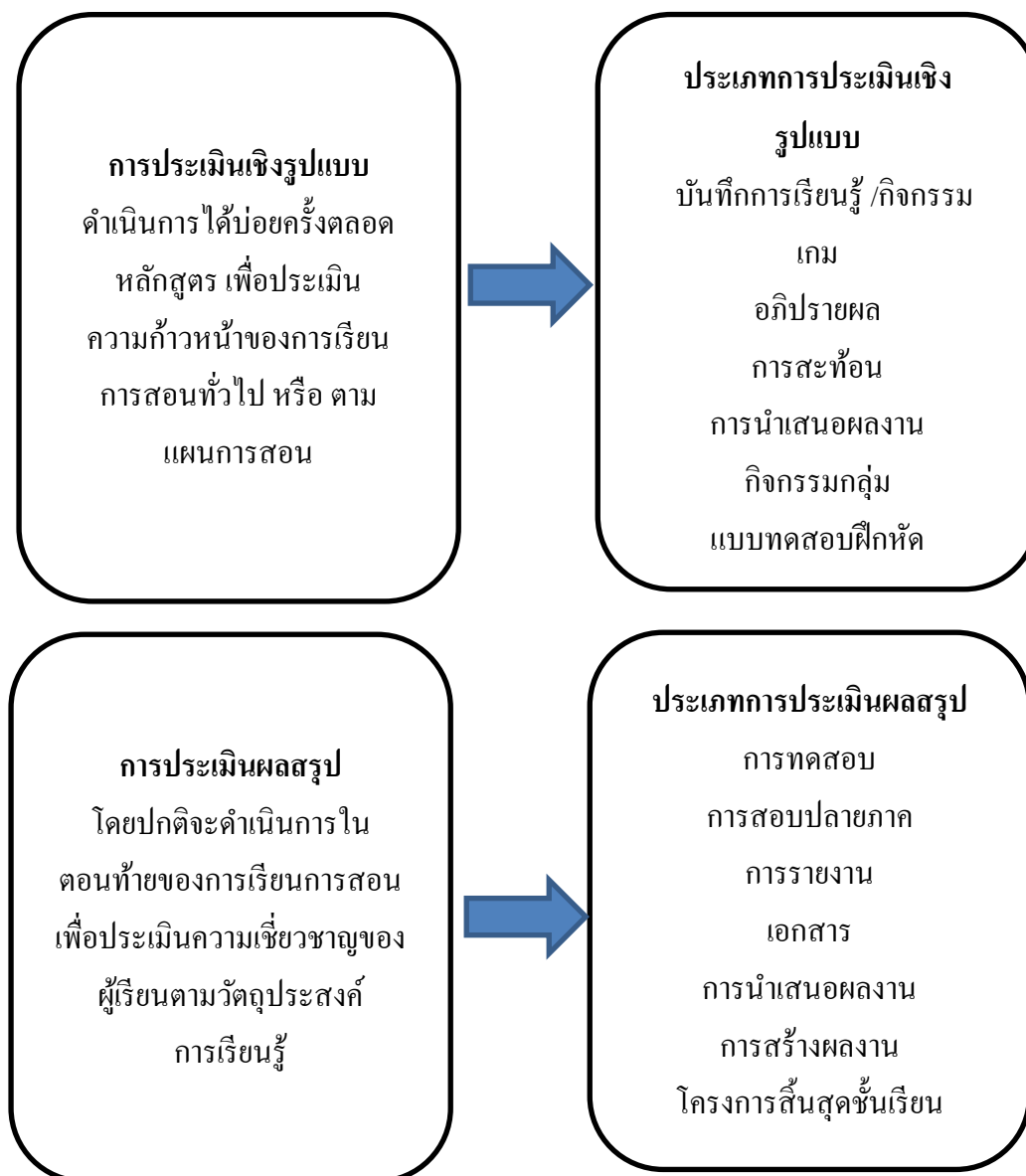
การประเมินเชิงรูปแบบ สนับสนุนการศึกษาตามสมรรถนะ เป็นวิธีการทำให้แน่ใจว่าครูเข้าใจความ ต้องการของนักเรียนเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนการสอนได้ ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะตามเวลาจริงแก่ นักเรียนซึ่งจะช่วยให้ระบุประเด็นที่ต้องการปรับปรุงได้

การประเมินผลสรุป (Summative Assessment) คือ วิธีการประเมิน ที่ดำเนินการในตอนท้ายของ หน่วยการเรียนรู้ที่ช่วยให้ครูสามารถวัดความเข้าใจของนักเรียน โดยปกติจะเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน จุดประสงค์ของการประเมินแบบสรุป คือ เพื่อวัดความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำเสนอใน ตอนท้ายของหน่วยการทำงานหนึ่ง ๆ และมักจะวัดด้วยเกรดหรือเปอร์เซ็นต์ขึ้นอยู่กับหัวข้อนั้นๆ ผลของ การประเมินผลสรุป มีความสำคัญสำหรับใช้เพื่อพิจารณาว่านักเรียนผ่านหน่วยการเรียนรู้หรือชั้นเรียน

ความแตกต่างระหว่างการประเมินเชิงรูปแบบและเชิงสรุป คือ ช่วงเวลาที่ได้รับ

การประเมินเชิงรูปแบบ เป็นการประเมินความก้าวหน้าในช่วงเวลาการเรียนรู้ในห้องเรียน มี เป้าหมายช่วยให้ครูกำหนดช่องว่างในความรู้ของนักเรียนและพื้นที่ที่พวกเขาสามารถปรับปรุงได้ ทำให้ครู สามารถปรับเปลี่ยนการวางแผนบทเรียนได้ การประเมินเชิงรูปแบบอาจมีการดำเนินงานตั้งแต่การประเมิน นักเรียนหรือเพื่อน ไปจนถึงการประเมินของครูหรือการสังเกตทั่วไปเป็นประจำ หรือประเมินตามแผนการ สอนของ (ทุกหน่วย)

การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใดตลอดหลักสูตร หรือ เนื้อหาที่ให้คะแนนใช้แบบทดสอบและแบบทดสอบและจะได้รับเมื่อเสร็จสิ้นหน่วยการเรียนรู้ หรือเมื่อจบ หลักสูตรหรือสอบปลายภาค

สรุป การประเมินผลในหลักสูตรสมรรถนะ

- 1.ครูผู้สอน/ผู้ให้การอบรม เป็นผู้จัดทำแผนและดำเนินการตามแผนการประเมินผล
- 2.นักเรียน/ผู้เรียน เป็นผู้เข้ารับการประเมินตามแผนการประเมิน ทั้งการประเมินเชิงรูปแบบ

และการประเมินผลสรุป

- 3.การประเมินเชิงรูปแบบและการประเมินผลสรุป มีรูปแบบ (Format) หลากหลาย ที่สามารถ
เลือกใช้ตามความเหมาะสม

บทวิเคราะห์

1.หลักสูตรตามสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) คือ หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ที่ซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้/กระบวนการฝึกอบรม เช่น ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ผู้เรียน/ผู้รับการฝึกอบรมจะนำไปใช้ ไม่ได้มุ่งเน้นสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะเรียนรู้ในแง่ของเนื้อหาวิชาที่กำหนดตามหลักสูตรแบบดั้งเดิม

2.หลักสูตรตามสมรรถนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเตรียมบุคคลสำหรับความท้าทายในอนาคต ส่งเสริมให้นักเรียน/ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้และทักษะใน โมดูล/สาขาวิชาต่างๆ ใน โปรแกรมการศึกษาที่ยืดหยุ่นซึ่งเหมาะกับนักเรียน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน

3.หลักสูตรตามสมรรถนะ จะสร้างและพัฒนาได้โดยการกำหนดหลายขั้นตอนที่อาจ ประกอบด้วย การระบุสมรรถนะ (ทักษะความรู้และทัศนคติ) ที่ต้องการของผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรม ,การเขียนวัตถุประสงค์ กำหนดผลการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้อิงของแต่ละรายวิชาและแต่ละชั้นให้ชัดเจน,การเลือกวิธีการสอน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่จูงใจนักเรียน/ผู้ฝึกอบรม, การบูรณาการการประเมินผลเพื่อตัดสินใจว่านักเรียน/ผู้ฝึกอบรม มีความสามารถทำได้ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะที่กำหนดเพียงใด รวมทั้งการประเมินและปรับความสำเร็จของหลักสูตร สำหรับข้อเขียนที่นำเสนอครั้งนี้ กำหนดเป็น 3 Phase รวม 10 ขั้นตอน

4.การดำเนินงานในขั้นตอนแรกมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะเป็นการสร้างสมรรถนะและโมเดลสมรรถนะสำหรับเป็นกรอบพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการพัฒนาโมเดลสมรรถนะ (Preparation of competency model development) ขั้นที่ 2 การพัฒนาโมเดลสมรรถนะ (Development of competency model) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบยืนยันโมเดลสมรรถนะ (Confirmation of competency model) และขั้นที่ 4 การใช้ประโยชน์จากโมเดลสมรรถนะ (Utilization of competency model)

5.การจัดการศึกษาตามความสามารถ (Competency Based Education) กำลังได้รับความสนใจมากขึ้นในวงการศึกษ ซึ่งเป็สิ่งทีสะท้อนให้เห็นว่า กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรบุคคลควรมุ่งเน้นไปที่ การบูรณาการทฤษฎีทางการศึกษา การบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์และการปฏิบัติทางการทรัพยากรบุคคล การพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) จึงเป็สิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลในการเรียนรู้ตามความสามารถที่แท้จริงและควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างเป็รูปธรรมในหน่วยงานและสถานศึกษา.

การจัดทำ/พัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ จึงสิ้นสุดลงด้วยการดำเนินงาน 10 ขั้นตอนข้างต้น
สวัสดิ์ศรีรับ.